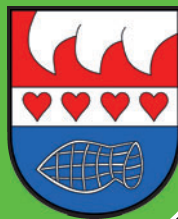

Brodík

**ČTVRTLETNÍK
OBCE BOROVNICE**

Mapa z let 1764-1768 - místo, kde snad byla Borovnice

Současný stav - Starý rybník, výtažníky U Dubu a sádky

Dolní rybník U Dubu - možné místo zaniklé vesnice

Pohořelice na mapě ČR - z Wikipedie

SLOVO STAROSTKY

VÁŽENÍ SPOLUOBČANÉ,

první čtvrtletí roku 2023 uteklo jako voda. Začátek jara s jarní rovnodenností proběhl už v březnu. Letošní astronomický začátek připadl na 20. březen. V této době se Slunce ocitlo přesně nad rovníkem, a to je naděje na slunné počasí. V březnu se nám posunul čas o hodinu dopředu na středoevropský letní.

Dubnem začíná druhé čtvrtletí.

První dubnový týden ukončí velikonoční svátky.

Velikonoce jsou pohyblivými svátky, proto se každý rok slaví v jinou dobu. Letos jsou poměrně brzy. Datum nejdůležitějších křesťanských svátků se odvozuje od prvního jarního úplňku po rovnodennosti. Jejich nejvýznamnějším dnem je Velikonoční neděle neboli Boží hod velikonoční. Den zmrtvýchvstání Ježíše Krista připadá na první neděli po tomto úplňku. Letos bude první jarní úplňek ve čtvrtek 6. dubna, a proto budou Velikonoce hned po něm.

Velikonoční svátky patří k nejoblíbenějším v roce, protože je vnímáme hlavně jako svátky jara, kdy se příroda konečně probouzí ze zimního spánku a my se těšíme na teplé sluneční dny.

Děti je zbožňují kvůli koledování, ale hlavně kvůli tomu, že si opět užijí několik dnů volna.

30. dubna si ještě užijeme pálení čarodějnic, které je spojeno s pálením ohňů, v nichž se symbolicky upalují čarodějnice.

A už tu je 1. květen – Svátek práce. První máj ale také patří zamilovaným a je zvykem najít třešňu a políbit se s partnerem pod jejími vonícími rozkvetlými květy.

Ukončení 2. světové války v Evropě si připomínáme 8. května Dnem vítězství.

Neměli bychom zapomenout ani na druhou květnovou neděli, kdy se slaví Svátek matek. Tak nezapomeňte a udělejte maminkám radost květinou.

Budeme si přát, aby bylo jaro teplé a přineslo hodně sluníčka, aby se příroda hezky zazelenala.

Jarní pranostiky: Suchý březen, studený duben, mokrý máj – bude ve stodole ráj.
Skřivan v březnu musí vrznout, i kdyby měl zmrznout.
Na svatého Řehoře, letí čápi od moře.
Na svatého Jiří vylézají hadi a štíři.

12. - 14. května pak přicházejí „zmrzlí muži“ – Pankrác, Servác a Bonifác, „spalující mrazem ovoce i růži“.

A už tu máme 1. červen – Mezinárodní den dětí. Začínáme sklízet první úrodu ze zahrádek a sadů.

V červnu nás čeká úplněk, a to 4. 6. 2023 v 5:41. Prý bude velmi fotogenický. Říká se mu také jahodový nebo horký úplněk, protože začínají letní vedra.

Červen je také posledním školním měsícem pro všechny děti a studenty ve školním roce 2022/2023. Pak už budou následovat dva měsíce prázdnin, dovolené a odpočinku.

Ze sluníčka a z přírody čerpejte hodně energie, kterou naše tělo a duše potřebuje. Všem přeji krásné a klidné jarní dny a teplý začátek léta.

Soňa Rojková, starostka obce Borovnice

Z HISTORIE

ZANIKLÁ VES BOROVNICE (BORONAVICE) NEDALEKO POHOŘELIC

Během toulek za moravskými rybníky jsem několikrát fotografoval **v okolí jihomoravského městečka Pohořelice**. Rozkládá se tu rozsáhlá rybníční soustava, jedna z největších v České republice. Ani při jedné z těchto výprav mě nenapadlo, že se někde v těchto místech mohla ve středověku nacházet vesnice, které lidé kdysi říkali Borovnice nebo snad také Boronavice.

Až mnohem později se mi dostala do rukou šedesát let stará kniha doktora Vladimíra Nekudy nazvaná **Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu**. Je to velmi pečlivě a na základě mnohaletého bádání v archivech sepsaná vědecká práce, vydaná bohužel nákladem pouhých 1 000 kusů. Dnes jde tedy o vzácnou publikaci dostupnou jen ve vědeckých knihovnách a v některých moravských muzeích, případně ve státních archivech.

V 16. století, kdy šlechta ve velkém zakládala rybníky všude, kde to bylo jen trochu možné, docházelo ke zrušení a v lepším případě k přestěhování mnoha vesnic. Musely ustoupit rybám...

V okolí Pohořelic na přelomu 15. a 16. století začala v režii **Viléma z Pernštejna** (*1435 †1521), v té době nejbohatšího českého šlechtice a zároveň nejvýznamnějšího zakladatele rybníků, vznikat velkolepá rybníční soustava.

Při četbě výše uvedené knihy mě překvapil **název vesnice**: „Borovnice stávaly západně Příbic. Zmínka o nich je r. 1257. Další zpráva je až o pustých Boronavicích (Borovnicích) r. 1517, kdy pustou ves přenechala kapitula sv. Petra v Brně Vilémovi z Pernštejna, který založil na pustých pozemcích nový rybník. Ve vsi bylo 18 lánů a 6 podsedků“ (Zaniklé osady..., s. 89).

Co nám tato stručná citace prozrazuje? Vesnička nedaleko řeky Jihlavy prokazatelně existovala už ve 13. století. Během času zpustla, ale příčinu jejího zániku neznáme. Pravděpodobně se stala obětí války mezi uherským králem Matyášem Korvínem a českým panovníkem Jiříkem z Poděbrad. **Uherské vojsko v roce 1468 drancovalo na Moravě a vypálilo mnoho vesnic.** Jisté je, že v době, kdy tu pán z Pernštejna zakládal rybník, byly už pozemky pusté a vesnická zástavba, sestávající patrně z dřevěných polozemnic, neexistovala.

A známe také přibližnou **velikost katastru středověké vesnice**. Český lán, tehdejší plošná míra, představoval cca 18,6 hektaru. Vychází tedy plocha o velikosti 335 ha. S těmi „podsedky“ to je poněkud složitější. Slovem „podsedek“ bývalo označováno hospodářství drobného rolníka, menší než jedna čtvrtina lánu. Počítejme tedy s třemi hektary na jeden tzv. podsedek a vyjde nám dalších 18 ha. Celkově tedy mohlo jít o **katastr s rozlohou kolem 350 hektarů**. Vesnička sama byla malá, obklopovaly ji polnosti, pastviny a nějaký ten les...

Dávná Borovnice (VI. Nekuda použil název v množném čísle – „ty“ Borovnice) se podle mého mínění nacházela někde **tam, kde je dnes Starý rybník a sousední výtažník** zvaný **Dolní u Dubu**. Při pohledu na současnou mapu lokalizace „západně Příbic“ vychází takřka jednoznačně. Vezmeme-li si jako pomůcku list č. 102 prvního vojenského mapování z let 1764-1768, zjistíme, že tu tehdy byly rybníky dva – Starý a Nový. Stav zachycený prvním vojenským mapováním se od současné situace liší proto, že pohořelické rybníky se v 19. století staly obětí hladu po zemědělské půdě. Byly vysušeny a přeměněny na zemědělskou půdu a zahrady. V letech 1949 až 1953 však došlo k jejich obnovení s tím, že zde po spojení obou výše uvedených rybníků zůstal pouze **Starý rybník** o rozloze 130 ha, přičemž v jeho sousedství vznikly sádky a dva výtažníky. A právě tady, v těsné blízkosti řeky Jihlavy, buď pod hladinou Starého rybníka, nebo výtažníků zvaných U Dubu (Horní a Dolní) bychom měli hledat dávnou vesničku Borovnici...

Zdroje:

Nekuda, VI.: Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu, Brno, Krajské nakladatelství a Městské museum Brno, 1961

I. vojenské (josefské) mapování – Morava, mapový list č.102 – dostupné na: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=ivm&map_region=mo&map_list=m102

Mapa na webových stránkách www.seznam.cz – dostupné na: <https://mapy.cz/turisticka?source=muni&id=5593&ds=1&x=16.5643392&y=48.9476007&z=15>

Mapa ČR s umístěním města Pohořelice – dostupné na: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pohořelice>

PaedDr. Ladislav Miček, fotografie na straně 2 obálky.

ZPRÁVY OBECNÍHO ÚŘADU

UPOZORNĚNÍ OBČANŮM

KOSTEL NA HOMOLI

První mše se bude konat 9. dubna ve 14:30 hodin.

Další mše se bude konat 16. dubna ve 14:30 hodin

Jarní pouť bude 30. dubna

a mše v 8:00, 10:00 a ve 14:00 hodin.

Další mše se budou konat 14. května, 28. května, 11. června a 25. června vždy ve 14:30 hodin.

HŘBITOV

Upozornění pro návštěvníky

Brány hřbitova jsou v letním období otevřeny

od 7:00 do 19:00 hodin, na hřbitov je zakázáno vodit psy.

Prosíme návštěvníky hřbitova o třídění odpadu do umístěných popsaných nádob. Děkujeme.

ZE ZASTUPITELSTVA OBCE BOROVNICE

SOUHRN USNESENÍ Z VEŘEJNÉHO ZASEDÁNÍ Č. 1/2023 KONANÉHO DNE 14. 3. 2023 V BOROVNICI

Zastupitelstvo obce Borovnice na veřejném zasedání projednalo jednotlivé body programu s tímto výsledkem:

Zastupitelstvo obce Borovnice schvaluje:

- zapisovatelem p. Libora Provazníka a ověřovateli p. Jaroslava Lédra a p. Tomáše Kolečka
- „Smlouvu o vkladovém účtu bez obnovování“ se základním vkladem 3 mil. Kč s dobou vkladu na 6 měsíců

- „Smlouvu o vkladovém účtu s obnovováním“ se základním vkladem 0,5 mil. Kč s dobou vkladu na 3 měsíce
- podání žádosti o dotaci na akci: „Tepelné čerpadlo, fotovoltaický systém v objektu OÚ č.p. 5, obec Borovnice“ – výzvou vyhlášenou SFŽP ČR/MŽP
- cenovou nabídku 116 000 Kč bez DPH k dokumentům pro podání žádosti o dotaci z dotačního programu OPŽP v oblasti samostatné instalace FVE a tepelného čerpadla s otopnou soustavou s firmou Energomex s.r.o., Uralská 770/6, 160 00 Praha 6
- „Smlouvu“ – zpracování žádosti o dotaci a administrace spojená s přípravou projektu k podání žádosti o dotaci na akci: „Tepelné čerpadlo, fotovoltaický systém v objektu OÚ č.p. 5, obec Borovnice“ – Ing. David Plíštil, Ph.D., Ořechová 3336, 276 01 Mělník, za cenu 30 000 Kč na zpracování žádosti a 3 % min. 59 000 Kč z celkových uznatelných nákladů za administraci žádosti. Ceny uvedeny bez DPH
- „Žádost o dotaci na pořízení 150 ks kompostérů pro občany obce a pořízení štěpkovače LS 100/27 CB pro obec Borovnice“ – výzvou vyhlášenou SFŽP ČR/MŽP. Kompostéry obdrží obyvatelé obce zdarma, na základě uzavřené smlouvy s obcí Borovnice, kde budou stanoveny podmínky přidělení kompostéru
- „Smlouvu“ – zpracování žádosti o dotaci a analýzy potenciálu tvorby odpadů na akci: „Pořízení kompostérů a štěpkovače pro obec Borovnice“ – Dotace Snadno spol. s.r.o., Ořechová 3336, 276 01 Mělník, za cenu 39 000 Kč na zpracování projektové studie a analýzy tvorby odpadů a 2 % min. 30 000 Kč z celkových uznatelných nákladů za administraci žádosti. Ceny uvedeny bez DPH
- Dohodu o zajištění využití – odstranění odpadů č. 31/2023/GWS _Obec Borovnice – Green Waste Services, s.r.o., U Mlýna 302, 512 63 Rovensko pod Troskami
- nabídku služeb na sběr nebezpečných a objemných odpadů – EKOLA České Libchavy s.r.o.
- „Smlouvu o využití obecního systému odpadového hospodářství a zajištění zpětného odběru elektrozařízení“ – ELEKTROWIN a.s., Michelská 300/60, 140 00 Praha 4
- na základě žádosti SDH Borovnice předložené zastupitelem Lukášem Bečíčkou, navýšení příspěvku na činnost pro všechny SDH v obci na 20 000 Kč za rok. Platba bude navýšena už v příspěvku vypláceném v roce 2023
- opravu havarijního stavu střechy a zvonice na kapličky v Borovnici
- rozpočtové opatření č. 1/2023 se zvýšením příjmů v příjmové částce o 40 371 Kč a navýšením výdajů ve výdajové částce o 1 014 142,50 Kč. Součástí rozpočtového opatření č. 1/2023 je položkový výtisk příjmů a výdajů výkazu Fin 2-12 M, kde jsou podle paragrafů a položek uvedené částky změn

Zastupitelstvo obce Borovnice pověřuje:

- starostku obce uzavřením schválených smluv a žádosti
*zastupitelé: Jaroslav Lédr, ověřovatel, Tomáš Koleč, ověřovatel,
Ing. Libor Provazník, zapisovatel, Soňa Rojková, starostka*

LÉKAŘSKÁ POHOTOVOST

Rozpis služeb stomatologické lékařské služby
první pomocí okresu Rychnov nad Kněžnou rok 2023
ordinační hodiny: sobota, neděle, svátek 08:00–12:00 hodin

01. 04.	MUDr. Hlavsová Lenka	Komenského 259, Kostelec n. Orl.	494 323 958
02. 04.	MDDr. Havlíček Ondřej	DekaDent, s.r.o., Kvasiny 145	771 155 445
07. 04.	MDDr. Chládek Tomáš	DekaDent, s.r.o., Kvasiny 145	771 155 445
08. 04.	MDDr. Jarešová Učňová Petra	Náměstí Dr. Lützowa 244, Vamberk	721 200 244
09. 04.	MUDr. Kovaříková Soňa	K Nádraží 317, Potštejn	705 856 571
10. 04.	MUDr. Loukota Jan	Komenského 127, Opočno	494 621 665
15. 04.	MUDr. Majer Rostislav	U Stadionu 1166, Rychnov n. Kn.	608 382 500
16. 04.	MUDr. Malátková Ludmila	Jiráskova 1389, Rychnov n. Kn.	494 515 696
22. 04.	MUDr. Miřejovská Dagmar	Třebízského 799, Kostelec n. Orl.	737 791 333
23. 04.	MDDr. Motýčka Martin	Komenského 44, Rychnov n. Kn.	775 224 093
29. 04.	MDDr. Petrák Tomáš	Náměstí Dr. Lützowa 244, Vamberk	721 200 244
30. 04.	MDDr. Podolská Jana	Mírové nám. 88, Týniště n. Orl.	494 371 783
01. 05.	MUDr. Salamin Akram	Kvasinská 129, Solnice	602 152 873
06. 05.	MDDr. Seibertová Simona	Jana Pitry 448, Opočno	799 545 112
07. 05.	MUDr. Skříčková Zdeňka	Jiráskova 1389, Rychnov n. Kn.	494 515 695
08. 05.	MDDr. Slouková Kamila	Jiráskova 1389, Rychnov n. Kn.	494 515 694
13. 05.	MUDr. Sudová Simona	Mírové nám. 88, Týniště n. Orl.	494 371 031
14. 05.	MUDr. Světlík Filip	Tyršova 515, Opočno	777 667 353
20. 05.	MUDr. Štulík Richard	Jiráskova 1389, Rychnov n. Kn.	494 515 693
21. 05.	MUDr. Tancurinová Jana	Náměstí Dr. Lützowa 345, Vamberk	736 419 151
27. 05.	MUDr. Valešová Pavla	Pulická 99, Dobruška	494 622 114
28. 05.	MUDr. Veselská Renata	Mírové nám. 88, Týniště n. Orl.	494 371 781
03. 06.	MDDr. Vosmeková	Náměstí Dr. Lützowa 244, Vamberk	721 200 244
04. 06.	MDDr. Zdráhal Zdeněk	Masarykova 729, Kostelec n. Orl.	721 460 150
10. 06.	MDDr. Andělová Jana	Jana Pitry 448, Opočno	731 980 112
11. 06.	MDDr. Batbajar Nicholas	DekaDent, s.r.o., Kvasiny 145	771 155 445
17. 06.	MUDr. Beránek Jan	Komenského 828, Týniště n. Orl.	494 371 088
18. 06.	MUDr. Bergmanová Dita	Záhumenská 445, České Meziříčí	734 324 600
24. 06.	MDDr. Borůvková Veronika	Pulická 99, Dobruška	494 622 114
25. 06.	MUDr. Handl Jindřich	Panská 24, Rychnov n. Kn.	494 531 955
01. 07.	MDDr. Handl Jindřich	U Stadionu 954, Rychnov n. Kn.	604 878 560
02. 07.	MDDr. Chrásková Magdalena	U Stadionu 954, Rychnov n. Kn.	604 878 560
05. 07.	MDDr. Hanzík Kevin	FSmile, s.r.o., Tyršova 515, Opočno	777 667 353
06. 07.	MDDr. Havlíček Ondřej	DekaDent, s.r.o., Kvasiny 145	771 155 445
08. 07.	MDDr. Chládek Tomáš	DekaDent, s.r.o., Kvasiny 145	771 155 445
09. 07.	MUDr. Hlavsová Lenka	Komenského 259, Kostelec n. Orl.	494 323 958

Uvedený rozpis je orientační, zkontrolujte si jeho aktuálnost na webu
Královéhradeckého kraje (lze použít QR kód)

Lékařská pohotovostní služba v Královéhradeckém kraji
Informace pro dospělé i děti na celém území kraje tel.: 841 155 155

2023
okr. Žďár n. Sázavou

SRAZ BOROVNICE

24. ČERVNA 2023

Program:

9:00-10:00 Oficiální zahájení, přivítání obcí (hřiště)
10:00-12:00 Prohlídka obce (tírna lnu, Husův pomník,
kaplička sv. Anny, výstava v hasičárně - keramika,
papírové modely, evangelický kostel)

přesun na výletišťě:

12:00-13:30 Oběd

13:30-14:00 Hudební vystoupení dětí

14:00-15:00 Ukázka malého vojenského ležení z doby
napoleonských válek "Napoleonika"

15:30-17:00 Koncert S.U.E. - Svitavy Ukulele Ensemble

od 17:00 Volná zábava (hudba a tanec)

Občerstvení zajištěno (sele na rožni, nápoje)

www.borovnice-zr.cz

Zájemci o účast na srazu Borovnice se mohou přihlásit na tel. 734 559 876.

Odjezd autobusu z jednotlivých zastávek je naplánován takto:

Borovnice – 7:00, Přestavlky – 7:10, Rájec – 7:20.

PODĚKOVÁNÍ

Srdečně děkuji všem, kteří se zapojili do Tříkrálové sbírky. Letos počasí přálo a koledníci nemrzli. V obci Rájec koledovali: Sára Koutná, Sofinka Matějková, Martin Burián pod ochranou Mgr. Petry Koutné ze Skořenic. Doprovázeli je: Verunka Zaňková a Haidi Koutná.

V Přestavlkách a Borovnici požehnání našim domovům přinášeli: Klaus Vater z Městské Habrové, Josífek a Gabriela Navrátilovi z Lukavice.

Poděkování patří všem dárcům, kteří přispěli do sbírky a otevřeli dveře koledníkům. Děkuji také rodičům, kteří vedou děti k tradicím, a tím i k solidaritě se slabšími a potřebnými.

Nikdo z nás nevíme, kdy budeme sami potřebovat pomoc. Je důležité pěstovat přátelské vztahy a vstřícnost mezi lidmi.

Dana Navrátilová, asistentka sbírky

Občanské sdružení Diakonie Broumov vyhlašuje

SBÍRKU POUŽITÉHO OŠACENÍ

Letního a zimního oblečení (dámské, pánské, dětské)

Lůžkovin, prostěradel, ručníků, utěrek, záclon

Látky (minimálně 1m, prosíme nedávejte nám odřezky a zbytky látek)

Domácí potřeby – nádobí bílé i černé, skleničky – vše nepoškozené

Vatované a péřové přikrývky, polštáře a deky

Obuv – veškerou nepoškozenou

Hračky – nepoškozené a kompletní

Věci, které vzít nemůžeme: televize, počítače a jinou elektroniku, matrace, koberce – z ekologických důvodů

nábytek, jízdní kola a dětské kočárky – ty se transportem znehodnotí znečištěný a vlhký textil

Sbírka se uskuteční:

V měsících duben až říjen 2023 v době úředních hodin od 9.00 do 17.00 hodin.

V budově obecního úřadu v Borovnici.

Věci prosíme zabalené do igelitových pytlů či krabic, aby se nepoškodily transportem.

Děkujeme za Vaši pomoc.

KNIHOVNA BOROVNICE

Milé čtenářky a čtenáři, ráda bych vás pozvala k návštěvě knihovny.

Máme zde velký výběr knih různých žánrů. Letos v březnu jsme opět provedli obměnu knih z výpůjčního fondu knihovny v Kostelci nad Orlicí. Bylo nám zapůjčeno celkem 120 nových knih, ze kterých si čtenářky a čtenáři jistě vyberou něco zajímavého ke čtení.

V loňském roce navštěvovalo naší knihovnu pravidelně deset až patnáct čtenářek, které si vypůjčily a přečetly více než 350 různých knih.

Výpůjční dny v knihovně budou ve druhém čtvrtletí jako obvykle vždy v úterý jednou za čtrnáct dní **od 15.00 do 17.00 hodin.**

V dubnu 11. 4. a 25. 4. 2023, v květnu 9. 5. a 23. 5. 2023, v červnu 6. 6. 2023 a 20. 6. 2023.

Těším se na vaši návštěvu.

Knihovnice Helena Jiroušková

POČASÍ U NÁS V NOVÉM

Jedná se o amatérskou meteostanici umístěnou na objektu rodinného domu č. p. 48 v obci Rájec. Nová meteostanice je v provozu od srpna 2018. Pro případné dotazy jsem zřídil e-mail: pocasirajec@seznam.cz.

Sezónní přehled		Průměrná teplota												°C	
		Zima			Jaro			Léto			Podzim				
		Pro	Led	Úno	Bře	Dub	Kvě	Čer	Čec	Srp	Zář	Říj	Lis		
2023	Max	* 8.1	* 9.6	* 9.2	* 13.4										
	Min	* -6.1	* -4.1	* -6.3	* -0.2										
	Prům	* 1.0	* 2.1	* 1.7	* 5.4										
	Prům		* 1.6			* 5.4									

Sezónní přehled		Denní srážky												mm	
		Zima			Jaro			Léto			Podzim				
		Pro	Led	Úno	Bře	Dub	Kvě	Čer	Čec	Srp	Zář	Říj	Lis		
2023	Σ	* 39.3	* 51.6	* 38.7	* 46.5										
	Σ		* 129.6			* 46.5									
	Max	* 11.7	* 26.1	* 14.3	* 19.1										
	Prům	* 1.3	* 1.8	* 1.4	* 1.8										
	Prům		* 1.5			* 1.8									

RADY PRO ZAHRÁDKÁŘE

Pozvolna se nám otevírá jaro a dubnová obloha je skutečně proměnlivá. Pranostika říká, že *jaro má sedmero počasí, v dubnu však žádné neschází*. Je to také měsíc, na který se těší většina pěstitelů. Konečně se dá venku sázet a vysívat, i když teplé oblečení je potřeba mít stále po ruce.

V okrasných zahradách sázíme dřeviny včetně stálezelených. Je čas pro výsadbu druhů, které se při podzimní výsadbě špatně ujímají. Můžeme množit velkokvěté chryzantémy pomocí řízků. Po odkvetu časně kvetoucích keřů, jako jsou zlatice, kdoulovce a další můžeme začít s jejich zmlazováním a tvarováním. Začínáme vysazovat hlízy mečíků. V teplejších polohách i hlízy jiřinek, v chladnějších ještě počkáme na konec měsíce.

Na pokojových rostlinách hlídáme již případný výskyt škůdců, především mšic. Cibulnaté a hlíznaté rostliny zbavujeme odkvetlých květů. Podpoříme tím vývoj cibulí a hlíz. **Trvalky**, které pokvetou až na podzim, teď můžeme dělit a přesazovat. Sejdeme **letničky** – ty, které jsou choulostivé, tak s nimi pod sklo, otužilé již dáme ven. Nejchoulostivější jsou šalvěje a cínie. Končíme s výsadbou prostokořenných sazenic keřů, stromů. I zimní řízky na množení už by měly být všechny v zemi.

Odstraňování zimního krytu u trvalek a růží se řídí nejen měsícem, ale i stavem rašení rostlin. Nelze říci, že v polovině měsíce je třeba odkrýt všechny kopečky u keřových růží, ono totiž v té době může slunce ty hrůbky prohřívat tak, že z nich vyráží výhony, které, když hrůbek odhrneme, sluníčko, nebo i třeba pozdní mrazík spálí. Rovněž při tom dbáme na to, abychom neodtrhli nově vzrůstající pupeny.

V ovocné zahradě až do zdravého dřeva odstraňujeme namrzlé a jinak poškozené větve a ošetřujeme řezné rány. Průběžně odstraňujeme kořenové výmladky, aniž bychom poškodili kořenový krček. Po zkeypření půdy kolem stromků se doporučuje použít nastýlku z drcené kůry, mladou nasečenou trávu, kompost apod. Tato vrstva udrží přiměřenou vlhkost půdy a potlačuje růst plevelů. U zmlazených nebo přeroubovaných stromů vylamujeme koncem května až začátkem června tzv. vlky (letorosty přerůstající obvykle pod místem řezu starší větve, nebo na kmeni stromu). Kontrolujeme úvazky stromků, které jsou po výsadbě již usazeny, aby nezaškrtily narůstající kmínky.

V květnu dokončujeme přeroubovávání stromů zdravými nenarušenými rouby. Podle šířky podnože a rouby volíme metodu štěpování. Vhodná doba je vždy odvislá od přírodních poloh, roubovaných odrůd, a hlavně dostatečným přísunem mízy. Podle podnoží a roubovaného materiálu

volíme také roubovací metody, kterých je několik (kupulace normální, kupulace anglická, plátkování, sedlčkování, na kozí nožku, do rozštěpu, za kůru normální, za kůru zlepšené, Titterova metoda), a dbáme, abychom řezné rány pečlivě ošetřili a zatřeli štěpařským voskem či jiným balzámem. Vždy musíme mít velmi ostrý nůž na provádění roubování či očkování, aby rány byly hladké. Velmi silné a konkurenční výhony co nejdříve odřezáváme. Neodvážíme se je zkracovat ani vyvazovat, neboť mají silný růst a narušovaly by budoucí rovnováhu koruny.

U fenofáze kvetení, nebo po odkvětu je ještě vhodná **doba řezu broskvoní i jiných peckovin**. Kromě broskvoní se dají úspěšně přeočkovat na trvalém stanovišti také stromky nevyhovující odrůdy meruněk.

Začínáme s řezem vlašských ořešáků. Vhodná doba pro jejich řez nastává, pokud jsou letorosty již dlouhé 6 až 12 cm. V případě, že by však rány ještě „slzely“, tak řez posuneme asi o 14 dnů.

Neexistuje patrně zahrádka, v níž by nerostlo alespoň pár rostlin jahodníku. Proto malá rada, jak hnojit záhon s jahodami. Pokud jsme půdu před výsadbou dobře vyhnojili kompostem, není potřeba v roce výsadby hnojit minerálním hnojivem. Půdní bakterie v průběhu roku uvolňují živiny vázané v kompostu a v půdě je poskytují rostlinám v dostatečné míře. Proto by nebylo vhodné takovou půdu přehnojovat dusíkem. Důležitější pro rostliny je fosfor, proto superfosfát k tomuto je vhodný, má obsah síry, které může být v půdě nedostatek. Fosfor působí příznivě na rozvoj kořenů, což je po výsadbě důležité. Později můžeme použít i ostatní hnojiva, např. Cererit či Kristalon.

Loňská výsadba jahodníku bude vděčná na jaře za rychle působící dusík v dusičnanové formě pro celkový vývoj rostliny. Jakmile stoupnou teploty přes den trvale nad 7-8 °C, přihnojíme ledkem vápenatým, později superfosfátem. Těsně před květem můžeme přihnojit i síranem draselným, ale za květu již toto nepoužíváme. Také se asi každý pěstitel zaručeně setkal s nějakou nepříjemnou **chorobou jahodníků**. Nejznámější je šedá hniloba neboli plíseň šedá. Napadá všechny nadzemní části. Běžně rozšířená je i skvrnitost listů a nejčastější bílá skvrnitost. Méně známá je hniloba jahodníku – tu způsobují houby. Takto napadené plody zůstávají drobné. Mají gumovitou konzistenci a zasychají. Také se stále častěji objevuje antraknózová skvrnitost jahodníku – vytvářejí se hnílobné vodnaté skvrny, které hnědnou, a napadené pletivo zůstává zakrnělé a plody deformované. Rovněž padlí jahodníku způsobuje bílé pomoučení a plody přestávají růst. Preventivně by jahodník neměl být pěstován na stejném místě po třech až pěti letech. Napadené rostliny ihned likvidujeme.

Deštivé a střídající se parné počasí je příznivé také pro **rozvoj plísní na révě vinné**. A naopak sušší a teplé s vyšší vzdušnou vlhkostí je příznivé pro padlí révy. Ochrana je proto velmi nutná. Protože k ochraně proti houbovým chorobám nebude na trhu

dostatečné množství účinných prostředků, budou se zahrádkáři soustřeďovat na aplikaci svých vyrobených rostlinných extraktů. Byliny a aromatické rostliny bývají po vylouhování tím dobrým zdrojem pro jejich biologické látky (kopřivy, šalvěje, přesličky a další). Výhodou při aplikaci těchto výluhů je, že i při častějším použití nezanechávají škodlivá rezidua.

Ve větší míře se také rozšiřují i **různé druhy rzí a rzivosti**. Jsou to mikroskopické parazitické houby. Nejznámější je rzivost hrušní. Další se vyskytují na slivoních, meruňkách, broskvoních. V posledních letech i na maliníku a ostružiníku. Také na okrasných rostlinách – růžích, hvozdicích, muškátech i chryzantémách. Se rzivostí se začínáme setkávat i u zeleniny (na pažitce, póru, cibuli, česneku, řepě, fazoli).

Na početné dotazy týkající se česneku jen krátce. Česnek těžce snáší velké výkyvy venkovních teplot, zvláště raného chladu až přimrazku – k tomu přibude velká vlhkost a vzápětí náhlé oteplení. Proto je nutné, jakmile půdní podmínky dovolí, **česnek častěji okopávat, provzdušňovat**, aby se do půdy dostávalo dostatečné množství kyslíku. Vysázený česnek může napadat vrtalka pórová nebo houbomilka česneková. Na ochranu před těmito škůdci se zkoušela na záhon natahovat netkaná folie, ale v prvních měsících roku (leden, únor). Při okopávce v dubnu je možno přihnojit ledkem, aby byl dostatečný start zvláště na chudších půdách.

Bude také třeba, aby se **ovocnáři připravili na možnost většího výskytu moniliové spály**, která je pravděpodobně nejzávažnější chorobou višní a meruněk, ale i třešní, slivoní a broskvoní. Na jabloních se rovněž stále častěji vyskytuje specifická forma této choroby. Původcem jsou specifické houby. Patogen přežívá v napadených plodech, které zůstaly buď na stromech, nebo pod stromy. Na nich se vytváří výtrusy, které jsou větrem a hmyzem zanášeny do květů a z nich prorůstají přes

květní stopky až do větvíček. Ty pak odumírají a na letorostech se často vytvářejí kapky klejotoku a vzniklé ranky jsou často vstupní branou pro dřevokazné mikroorganismy. Silněji napadené stromy prosychají a často postupně hynou. Základem ochrany je včasné a důsledné odstraňování napadených větvíček a plodů.

Očekáváme rok, který nás častěji bude překvapovat chorobami rostlin a škůdci, a tak budeme muset být více ostražití a důslední v naší činnosti.

*Za Český zahrádkářský svaz
František Břečtan*

Základní organizace Českého zahrádkářského svazu Častolovice ve spolupráci s ÚS CZS Rychnov n. Kn. a za podpory městyse Častolovice pořádá

**ve dnech 31. 3. – 2. 4. 2023 od 9 hod. – 17 hod.
ve výstavištním areálu v Častolovicích**

22. VELIKONOČNÍ VÝSTAVU

VELIKONOCE – SVÁTKY JARA

Nosným prvkem budou nejen velikonoční tradice, ale i staročeská řemesla a zahrádkářská tematika. Uskuteční se i soutěž o nejlepší kolekci kraslic. Pro návštěvníky bude připraven doprovodný program a bohaté občerstvení.

Bližší informace na telefonu 721 311 719 a na www.zahradkari.com

MED

Med je základní surovina vyráběná včelami a je zakázáno medem nazývat jiné sloučeniny. Proto nedává dost dobře smysl, když někdo nabízí „pravý včelí med“, jiný med neexistuje. **Medy rozdělujeme na dva základní druhy, květový a medovicový.** To jsou oficiální názvy, které by měli včelaři používat. V prodeji se tyto medy

vyskytují pod různými názvy např. luční, světlý, tmavý, lesní. **Květové medy** mohou být i jednodruhové, kdy jsou včelstva záměrně přesouvána ke kvetoucím sadům nebo polím, kde mají zaručenou dostatečnou snůšku z jednoho druhu rostliny a nemají potřebu navštěvovat jiné porosty. Na včelaři je, aby tento med včas vytočil. Zpracování přinesené sladiny včelami na med je pro oba druhy stejné. Včely sladinu nebo medovici donesou do úlu a předají ji úlovým včelám. Ty ji uloží do buněk a dále se starají o její přepracování na med. Sladinu je potřeba smísit s enzymy, které produkují hltanové žlázy včel, a které zajistí rozštěpení složitého cukru sacharózy na základní cukry fruktózu a glukózu. Sladina je během přeměny na med včelami mnohokrát z buněk vybírána a ukládána. Během toho je z medu odpařováno velké množství vody, počáteční vlhkost je kolem 80 % a pro dlouhodobé skladování medu je potřeba snížit vlhkost na 15-20 %. Pro výrobu kapky medu je tak potřeba velké množství vstupní suroviny a energie. Na konci procesu výroby medu ho včely v buňce zavíčkují a dále ho nechávají uzrát. Pro vytáčení medu včelař vybírá plásty z větší části zavíčkované, aby byl zaručen nízký obsah vody, která hlavně způsobuje kvašení medu. Tyto dva druhy medu se liší svým složením. Květový med obsahuje větší množství cukrů a pylová zrna. Podle druhu a množství pylových zrn se dá laboratorně určit kvalita medu a zhruba i místo vzniku. **Medovicový med** obsahuje menší množství cukrů a pyl je nahrazen minerály.

Květový med pochází z nektaru květů hmyzosnubných rostlin. Mezi těmito rostlinami a včelami panuje spolupráce výhodná pro obě strany. Květy poskytují včelám nektar a pyl a včely na oplátku květy opylují. V poslední době se většina květového medu kvůli rychlé krystalizaci pastuje. **Pastový med** je vhodný kvůli jednoduššímu dobývání medu ze sklenice a po namazání na pečivo nestéká. Pastování je úprava, při které jsou mechanicky během krystalizace rozbíjeny velké krystaly na menší, které už se na konci procesu pastování nespojí. Místo velkého a tvrdého jednolitého krystalu medu, na kterém ohneme lžící, vzniknou miliony miniaturních krystalů medu, které jsou lehce roztíratelné. Na chuť ani kvalitu medu nemá

pastování žádný vliv. Při pastování se do medu nepřidávají žádné přídavné látky a nedochází ani k jeho ohřívání. Malovčelaři stačí, když medem ráno a večer zamíchá a počká na jeho vhodnou pastovitou konzistenci, při které ještě med teče, ale proces krystalizace je před koncem. Ve větších provozech je med rozmícháván stroji. Pastové medy mají bílé až mírně žluté zabarvení.

Medovicový med včely vyrábějí z medovice. To je šťáva produkovaná savým hmyzem, jako jsou například mšice nebo červci. Mšice sají tekutinu z pletiv listů a jehličí stromů, filtrují ji, část bohatou na cukry nejsou schopny zažívacím ústrojím zpracovat a vypouštějí ji ve formě lepkavé látky, která se usazuje na listech. Tam ji sbírají nejen včely, ale i další druhy hmyzu, mravenci a některé ptáky. Hmyz produkující medovici je aktivní jenom několik týdnů v roce a hodně záleží na klimatických podmínkách. Pokud v této době zaprší, tak déšť medovici z listů opláchně a je po snůšce. Proto bývá většinou medovicového medu méně než květového, a tím se stává dražším. Před konzumací je potřeba med rozpustit do tekutého stavu ve vodní lázni nebo termokomoře ohřáté do 50 °C. Při teplotě nad 50 °C se v medu více tvoří látka Hydroxy-methyl-furfural (HMF), která se v medu běžně vyskytuje v množství, které odpovídá stárnutí medu a způsobuje jeho znehodnocení. Při krátkodobém ohřátí se hodnota této látky v medu nestihne zvýšit tak, aby dosáhla škodlivých hodnot. Je tedy fámou, že při slazení horkého čaje medem se med znehodnotí a všechny prospěšné látky se v medu zničí. Není tomu tak. Kvůli nižšímu obsahu cukrů medovicový med krystalizuje mnohem déle než květový a nevyplatí se ho pastovat. U květového medu dojde ke krystalizaci do dvou týdnů a medovicovému to trvá více než půl roku, to záleží také na tom, z jakého stromu byla medovice donesena. Komerčně prodávané medy jsou většinou směsí různých medů z různých oblastí. Bohužel se do těchto medů přimíchávají medy ze států, které mají volnější přístup k léčivům a medy mohou být léčivě kontaminovány. Často se jedná i o léčiva, která jsou u nás zakázána pro karcinogenní účinky.

Skladování medu u včelařů se liší množstvím medu a možnostmi včelaře. Při menším množství med většinou putuje hned do sklenic a u většího množství je med uchováván ve větších nádobách a do sklenic je balen těsně před prodejem. Dříve to byly především hliníkové konve používané na mléko, dnes jsou to nádoby z nerez nebo plastu. Podle studií, které proběhly s hliníkovými konvemi, je toto balení pro med nezávadné a z konví se do medu nic neuvolňuje. Balení záleží na včelaři a značení medu je dáno legislativou. Naprosto nevhodné jsou sklenice, které v minulosti obsahovaly nějaké čichově výrazné látky, třeba nálev do okurek. Med je silně

hydoskopický a nasává do sebe všechny nežádoucí pachy. Nejvhodnější je použití sklenic se znakem Českého svazu včelařů a víček s potiskem včelařské tematiky. Kvalita balení medu je obrázkem každého včelaře a přispívá k udržení odběratelů. **Doma je vhodné med skladovat na tmavém, suchém a nepřiliš vytopeném místě.** Při rychlé spotřebě medu ale nevádí umístění na kuchyňské lince.

Petr Dubský, předseda ZO ČSV Chleny

POZVÁNKY A INFORMACE

Obec Borovnice ve spolupráci se sociální a kulturní komisí
si dovoluje pozvat všechny důchodce z Borovnice, Přestavlk, Rájce a Homole
na přátelské neformální

POSEZENÍ,

které se bude konat v neděli 2. dubna 2023 ve 14:00 hodin na OÚ v Borovnici.

Na celé odpoledne je zajištěn kulturní program:

- vystoupení MŠ a ZŠ Lhoty u Potštejna
- vystoupení MŠ a ZŠ Skořenice
- překvapení

Pro všechny účastníky bude přichystané malé občerstvení.

V případě potřeby zajistíme odvoz, kontaktujte členky sociální a kulturní komise
nebo OÚ Borovnice.

Pěkný kulturní zážitek Vám přeje sociální a kulturní komise.

Dovolujeme si Vás srdečně pozvat na výstavu

VELIKONOCE S KERAMIKOU

Výstava proběhne v sále
obecního domu ve Vrbici

pátek 31.3. a 7.4. 2023

sobota 1.4. a 8.4. 2023

neděle 2.4. a 9.4. 2023

od 13 - 17 hodin

FARMÁŘSKÉ TRHY 2023

ZÁMEK DOUDLEBY NAD ORLICÍ

2. duben (velikonoční)

14. květen (májové)

18. červen (svatojánské)

16. červenec

20. srpen (řemeslné)

17. září

15. říjen (dušičkové)

12. listopad (martinské)

10. prosinec (vánoční)

Přehled akcí a událostí pravidelně aktualizujeme i v oficiálním zámeckém kalendáři.
e-mail: info@zamek-doudleby.cz, web: www.zamek-doudleby.cz

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

ŽIVOTNÍ JUBILEA

V měsíci **dubnu** oslaví významné
životní jubileum
75 let pan **Ladislav Matějka** z Rájce.

V měsíci **květnu** oslaví významné
životní jubileum
65 let paní **Ivana Sládková** z Borovnice.

V měsíci **červnu** oslaví významné
životní jubileum
75 let paní **Božena Bezdíčková**
z Borovnice,
80 let paní **Helena Černá** z Borovnice.

*Přejeme hlavně pevné zdraví
a životní pohodu.*

NAROZENÍ

V měsíci **únoru** se narodila manželům
Františku a Gabriele Vandrovým
dcera **Anna Marie**.

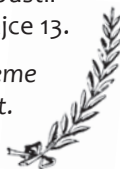
*Gratulujeme k narození dcery
a přejeme ji hodně spokojenosti
na světě a hodně zdraví a štěstí.*

ROZLOUČENÍ

V měsíci **lednu** nás opustila
rodačka z Borovnice
paní **Jaroslava Tschöplová**.

V měsíci **březnu** nás opustil
pan **Jaromír Luňák** z Rájce 13.

*Pozůstalým vyslovujeme
upřímnou soustrast.*

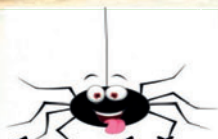
SVATBA

V měsíci **únoru** uzavřeli sňatek
pan **Petr Bon** a paní **Marie Luňáková**
z Rájce.

*Novomanželům do dalších let
gratulujeme a přejeme hodně zdraví,
lásky a spokojenosti.*

Sociální a kulturní výbor

PÁLENÍ ČARODĚJNIC

Srdečně Vás zveme k sousedskému posezení a pálení čarodějnic.

Možnost opékání vlastních špekáčků. Pivo, limo k zakoupení.

Kdy: 30. 4. 2023 od 16:00 hod

Kde: U Bumbálky

SDH Borovnice

SDH Rájec si dovoluje pozvat na akci

DĚTSKÝ DEN

27. 5. 2023 od 14:00 na hřišti

Přijďte si užít odpoledne plné zábavy a her. Pro děti bude připravena sladká odměna.

Dobrá nálada a dobroty z domácí kuchyně srdečně vítány!

Přijďte si s námi užít

Dětský den

v sobotu 3. června 2023 u hasičárny Bumbálka

Začínáme ve 14:00 hod

Připravili jsme si pro Vás odpoledne plné zábavy.

Občerstvení zajištěno.

Těší se na Vás SDH Borovnice.

Vydává Obec Borovnice v nákladu 200 ks.

Registrováno u MK ČR pod č.j. E 21940. Uzávěrka příštího čísla: 23. 6. 2023.

Redakční rada neodpovídá za stylizaci příspěvků a tiskové chyby.

Vytiskla tiskárna AG TYP Kostelec nad Orlicí.